శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

దేవహూతిరువాచ
లక్షణం మహదాదీనాం ప్రకృతేః పురుషస్య చ।
స్వరూపం లక్ష్యతేఽమీషాం యేన తత్పారమార్థికం ॥ **1** ॥

యథా సాంఖ్యేషు కథితం యన్మూలం తత్ప్రచక్షతే।
భక్తియోగస్య మే మార్గం బ్రూహి విస్తరశః ప్రభో ॥ **2** ॥

విరాగో యేన పురుషో భగవన్ సర్వతో భవేత్।
ఆచక్ష్వ జీవలోకస్య వివిధా మమ సంసృతీః ॥ **3** ॥

కాలస్యేశ్వరరూపస్య పరేషాం చ పరస్య తే।
స్వరూపం బత కుర్వంతి యద్ధేతోః కుశలం జనాః ॥ **4** ॥

లోకస్య మిథ్యాభిమతేరచక్షుష -
శ్చిరం ప్రసుప్తస్య తమస్యనాశ్రయే।
శ్రాంతస్య కర్మస్వనువిద్ధయా ధియా
త్వమావిరాసీః కిల యోగభాస్కరః ॥ **5** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇతి మాతుర్వచః శ్లక్ష్ణం ప్రతినంద్య మహామునిః।
ఆబభాషే కురుశ్రేష్ఠ ప్రీతస్తాం కరుణార్దితః ॥ **6** ॥

శ్రీభగవానువాచ
భక్తియోగో బహువిధో మార్గైర్భామిని భావ్యతే।
స్వభావగుణమార్గేణ పుంసాం భావో విభిద్యతే ॥ **7** ॥

అభిసంధాయ యో హింసాం దంభం మాత్సర్యమేవ వా।
సంరంభీ భిన్నదృగ్భావం మయి కుర్యాత్స తామసః ॥ **8** ॥

విషయానభిసంధాయ యశ ఐశ్వర్యమేవ వా।
అర్చాదావర్చయేద్యో మాం పృథగ్భావః స రాజసః ॥ **9** ॥

కర్మనిర్హారముద్దిశ్య పరస్మిన్ వా తదర్పణం।
యజేద్యష్టవ్యమితి వా పృథగ్భావః స సాత్త్వికః ॥ **10** ॥

మద్గుణశ్రుతిమాత్రేణ మయి సర్వగుహాశయే।
మనోగతిరవిచ్ఛిన్నా యథా గంగాంభసోఽంబుధౌ ॥ **11** ॥

లక్షణం భక్తియోగస్య నిర్గుణస్య హ్యుదాహృతం।
అహైతుక్యవ్యవహితా యా భక్తిః పురుషోత్తమే ॥ **12** ॥

సాలోక్యసార్ష్టిసామీప్యసారూప్యైకత్వమప్యుత।
దీయమానం న గృహ్ణంతి వినా మత్సేవనం జనాః ॥ **13** ॥

స ఏవ భక్తియోగాఖ్య ఆత్యంతిక ఉదాహృతః।
యేనాతివ్రజ్య త్రిగుణం మద్భావాయోపపద్యతే ॥ **14** ॥

నిషేవితేనానిమిత్తేన స్వధర్మేణ మహీయసా।
క్రియాయోగేన శస్తేన నాతిహింస్రేణ నిత్యశః ॥ **15** ॥

మద్ధిష్ణ్యదర్శనస్పర్శపూజాస్తుత్యభివందనైః।
భూతేషు మద్భావనయా సత్త్వేనాసంగమేన చ ॥ **16** ॥

మహతాం బహుమానేన దీనానామనుకంపయా।
మైత్ర్యా చైవాత్మతుల్యేషు యమేన నియమేన చ ॥ **17** ॥

ఆధ్యాత్మికానుశ్రవణాన్నామసంకీర్తనాచ్చ మే।
ఆర్జవేనార్యసంగేన నిరహంక్రియయా తథా ॥ **18** ॥

మద్ధర్మణో గుణైరేతైః పరిసంశుద్ధ ఆశయః।
పురుషస్యాంజసాభ్యేతి శ్రుతమాత్రగుణం హి మాం ॥ **19** ॥

యథా వాతరథో ఘ్రాణమావృంక్తే గంధ ఆశయాత్।
ఏవం యోగరతం చేత ఆత్మానమవికారి యత్ ॥ **20** ॥

అహం సర్వేషు భూతేషు భూతాత్మావస్థితః సదా।
తమవజ్ఞాయ మాం మర్త్యః కురుతేఽర్చావిడంబనం ॥ **21** ॥

యో మాం సర్వేషు భూతేషు సంతమాత్మానమీశ్వరం।
హిత్వార్చాం భజతే మౌఢ్యాద్భస్మన్యేవ జుహోతి సః ॥ **22** ॥

ద్విషతః పరకాయే మాం మానినో భిన్నదర్శినః।
భూతేషు బద్ధవైరస్య న మనఃశాంతిమృచ్ఛతి ॥ **23** ॥

అహముచ్చావచైర్ద్రవ్యైః క్రియయోత్పన్నయానఘే।
నైవ తుష్యేఽర్చితోఽర్చాయాం భూతగ్రామావమానినః ॥ **24** ॥

అర్చాదావర్చయేత్తావదీశ్వరం మాం స్వకర్మకృత్।
యావన్న వేద స్వహృది సర్వభూతేష్వవస్థితం ॥ **25** ॥

ఆత్మనశ్చ పరస్యాపి యః కరోత్యంతరోదరం।
తస్య భిన్నదృశో మృత్యుర్విదధే భయముల్బణం ॥ **26** ॥

అథ మాం సర్వభూతేషు భూతాత్మానం కృతాలయం।
అర్హయేద్దానమానాభ్యాం మైత్ర్యాభిన్నేన చక్షుషా ॥ **27** ॥

జీవాः శ్రేష్ఠా హ్యజీవానాం తతः ప్రాణభృతः శుభే।
తతः సచిత్తాः ప్రవరాస్తతశ్చేంద్రియవృత్తయः ॥ **28** ॥

తత్రాపి స్పర్శవేదిభ్యः ప్రవరా రసవేదినः।
తేభ్యో గంధవిదः శ్రేష్ఠాస్తతः శబ్దవిదో వరాः ॥ **29** ॥

రూపభేదవిదస్తత్ర తతశ్చోభయతోదతः।
తేషాం బహుపదాः శ్రేష్ఠాశ్చతుష్పాదస్తతో ద్విపాత్ ॥ **30** ॥

తతో వర్ణాశ్చ చత్వారస్తేషాం బ్రాహ్మణ ఉత్తమः।
బ్రాహ్మణేష్వపి వేదజ్ఞో హ్యర్థజ్ఞోఽభ్యధికస్తతः ॥ **31** ॥

అర్థజ్ఞాత్సంశయచ్ఛేత్తా తతः శ్రేయాన్ స్వకర్మకృత్।
ముక్తసంగస్తతో భూయానదోగ్ధా ధర్మమాత్మనः ॥ **32** ॥

తస్మాన్మయ్యర్పితాశేషక్రియార్థాత్మా నిరంతరः।
మయ్యర్పితాత్మనः పుంసో మయి సన్న్యస్తకర్మణः।
న పశ్యామి పరం భూతమకర్తుः సమదర్శనాత్ ॥ **33** ॥

మనసైతాని భూతాని ప్రణమేద్బహుమానయన్।
ఈశ్వరో జీవకలయా ప్రవిష్టో భగవానితి ॥ **34** ॥

భక్తియోగశ్చ యోగశ్చ మయా మానవ్యుదీరితः।
యయోరేకతరేణైవ పురుషః పురుషం వ్రజేత్ ॥ **35** ॥

ఏతద్భగవతో రూపం బ్రహ్మణः పరమాత్మనः।
పరం ప్రధానం పురుషం దైవం కర్మవిచేష్టితం ॥ **36** ॥

రూపభేదాస్పదం దివ్యం కాల ఇత్యభిధీయతే।
భూతానాం మహదాదీనాం యతో భిన్నదృశాం భయం ॥ **37** ॥

యోఽంతఃప్రవిశ్య భూతాని భూతైరత్త్యఖిలాశ్రయః।
స విష్ణ్వాఖ్యోఽధియజ్ఞోఽసౌ కాలః కలయతాం ప్రభుః ॥ **38** ॥

న చాస్య కశ్చిద్దయితో న ద్వేష్యో న చ బాంధవః।
ఆవిశత్యప్రమత్తోఽసౌ ప్రమత్తం జనమంతకృత్ ॥ **39** ॥

యద్భయాద్వాతి వాతోఽయం సూర్యస్తపతి యద్భయాత్।
యద్భయాద్వర్షతే దేవో భగణో భాతి యద్భయాత్ ॥ **40** ॥

యద్వనస్పతయో భీతా లతాశ్చౌషధిభిః సహ।
స్వే స్వే కాలేఽభిగృహ్ణంతి పుష్పాణి చ ఫలాని చ ॥ **41** ॥

స్రవంతి సరితో భీతా నోత్సర్పత్యుదధిర్యతః।
అగ్నిరింధే సగిరిభిర్భూర్న మజ్జతి యద్భయాత్ ॥ **42** ॥

నభో దదాతి శ్వసతాం పదం యన్నియమాదదః।
లోకం స్వదేహం తనుతే మహాన్ సప్తభిరావృతం ॥ **43** ॥

గుణాభిమానినో దేవాః సర్గాదిష్వస్య యద్భయాత్।
వర్తంతేఽనుయుగం యేషాం వశ ఏతచ్చరాచరం ॥ **44** ॥

సోఽనంతోఽంతకరః కాలోఽనాదిరాదికృదవ్యయః।
జనం జనేన జనయన్ మారయన్ మృత్యునాంతకం ॥ **45** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
తృతీయస్కంధే కాపిలేయోపాఖ్యానే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥